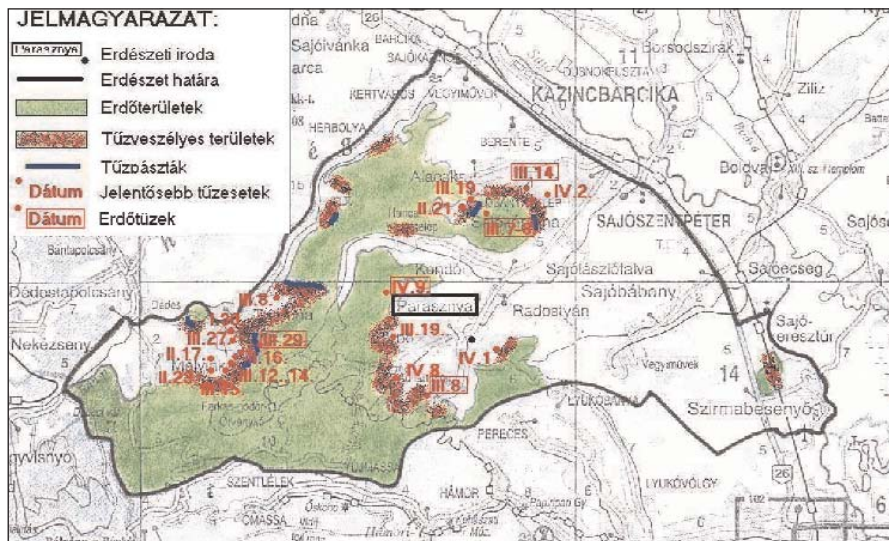

Az erdőtüzek elleni védekezésről

A száraz, csapadékszegény tél után ismét beköszöntött a tavasz. Az ÉSZAK-ERDŐ RT. Keletbükki Erdészeti Igazgatóságánál ez nemcsak az erdősítések, hanem évek óta az erdőtüzek idejét is jelenti. Az elmúlt évek tapasztalatai, a lakosságnak, a hatóságoknak a parlágés erdőtüzekkel szemben tanúsított magatartása, valamint az idén újra leégett Sajókápolna-Háborúvölgy területen kárba vesztett több éves munkánk készítetett arra, hogy ezt a problémát az Erdészeti Lapok hasábjain keresztül a nyilvánosság elé tárjam.

Erdeink közé rengeteg műveletlen, magárahagyott szőlő, gyümölcsös és mezőgazdasági terület ékelődik be. Ezeket minden évben gondatlanságból, vagy szándékosan felgyújtják nem törődve azzal, hogy az ellenőrizetlen, nem az időjárási viszonyoknak megfelelően végzett parlagégetés milyen következményekkel járhat. A lakosság közönyét az is tükrözi, hogy az erdő veszélyeztető tüzek megfékezésében a tűzoltókon – amennyiben a megyében előforduló parlágtüzek nagy száma miatt egyáltalán ki tudnak vonulni – és az éppen elérhető erdészeti szakszemélyzeten (összesen 9 fő) kívül a helyi lakosok csak elvétve vesznek részt. A községi jegyzők a nem megfelelő művelés, a gondatlan parlagégetés miatt – annak ellenére, hogy erre több törvényi előírás is létezik – semmit sem tesznek a tulajdonosokkal szemben. Sok esetben talán a tulajdonviszonyokkal sincsenek tisztában. A hatóságok (tűzoltóság, rendőrség) számára sincs akkora súlya az erdőtüzeknek, hogy komolyabb nyomozó munkát végeznének ezekben az ügyekben. Egy-egy tüzeset csak akkor kerül a közvélemény látókörébe, ha a keletkezett kár jelentős, a tűz természetvédelmi területen pusztít, vagy esetleg lakott területet fenyeget, és emiatt a média is beszámol róla.

A száraz tél – 2001. november 1. és 2002. április 1. között kevesebb, mint 80 mm csapadék esett vidékünkön – és a szeles időjárás miatt a parlágtüzek ebben az évben különösen nagy veszélyt jelentettek a peremterületeken található erdőkre. Soha nem volt még ennyi tüzeset (1. ábra) az erdészetnél, mint az elmúlt három hónapban. Az országos tűzgyújtási tilalom elrendelése sem változtatott a helyzeten, mivel ellenőrzés hiányában azt nem tartja be senki.

1. ábra: Az erdészet tűzveszélyes területei és 2002. évi tüzesetei

A leginkább elszomorító mégis az, hogy szándékos gyújtogatás miatt a parlágóktól távol eső, nem kifejezetten tűzveszélyes erdőrészekben is keletkeznek tüzek. 2002. április 9-én a Kondó 14 G erdőrészet állomány alatti 2-3 éves kocsánytalan tölgy és cser természetes újlata semmisült meg mintegy 3 ha-on gyújtogatás miatt.

Ilyen adottságok mellett – azon túl, hogy az Erdészeti Tűzriadó Tervet év elején aktualizáljuk – az erdőtüzek megelőzése komoly felkészülést igényel:

- A lakosság figyelmét az önkormányzatokon keresztül tavasszal és ősszel rendszeresen felhívjuk a gondatlan parlagégetés veszélyeire.

- A mostanihoz hasonló száraz időszakban a tűzgyújtást tiltó táblák kihelyezésére általában már az országos tűzgyújtási tilalom elrendelése előtt sor kerül.

- A fokozottan tűzveszélyes területeken a terepi- és tulajdonviszonyokhoz alkalmazkodva – sok helyen a meglévő erdei utakat felhasználva – kialakított 16 300 fm hosszú, 6-8 m széles külső és 2-3 m széles belső tűzpásztarendszert folyamatosan karbantartjuk.

- Az erdészet területi adottságai és a tűzveszélyes területek távolsága miatt 2-3 fő tűzört alkalmazunk három hónapig keresztül az időjárási viszonyoknak megfelelő beosztásban.

- Az erdészet területén 3 tűzoltóbázis került kialakításra, bázisonként 5-10 db tűzoltólapattal.

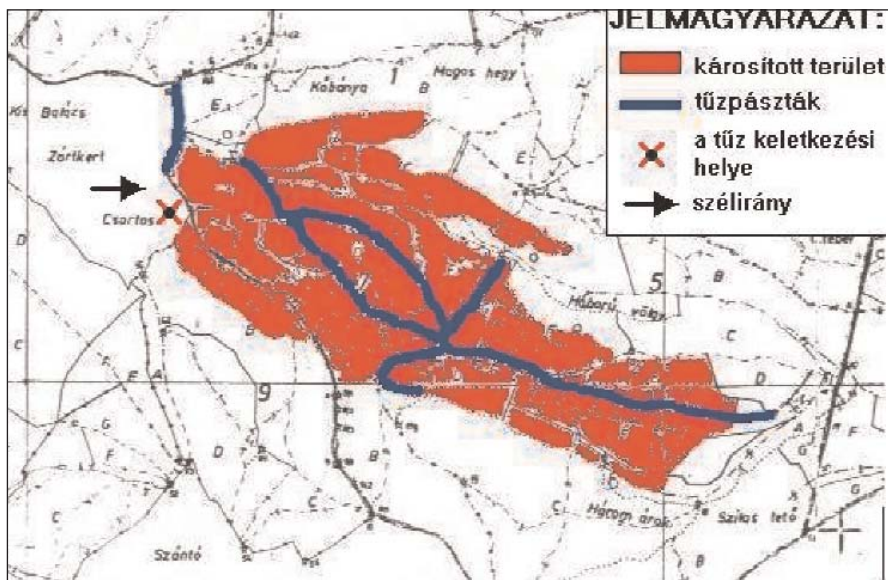
A megelőzésére fordított költségeink éves szinten elérik az 500 000 Ft-ot. Támogatást csak a tűzpászták fenntartásá-

ra kapunk, ami idén összesen 28 000 Ft. Bár a kármegelőzés (tűzörök munkabére, új tűzpászták létesítése) költségeinek részbeni támogatására létezik pályázati kiírás, a beadott pályázatok minden évben elutasításra kerülnek.

Úgy gondolom, hogy a támogatások elosztása során nagyobb figyelmet érdemelne a kármegelőzés érdekében végzett tényleges munka. A költségek utólag már feleslegesen kidobott pénznek tűnhetnek a kívülálló számára, de az elvégzett munka eredményét – azt hogy ismét eltelt egy év erdőtüz nélkül – csak az tudja értékelni igazán, aki naponta szembesül az erdőtüz veszélyével. Az utólagos sajnálkozásnál talán hatékonyabb lenne a gyakorlatban megvalósított intézkedések anyagi támogatással történő ösztönzése. Nem szabad elfelejteni, hogy a megelőzés még mindig olcsóbb, mint a bekövetkezett káresemény több évig tartó, óriási költségeket felemésztő felszámolása.

A már említett időjárási viszonyok miatt a megelőző intézkedések ellenére 2002-ben az erdészet dolgozói 20 alkalommal próbálták megakadályozni a parlágtüzek áterjedését az állami erdőterületre. Négy esetben az erős szél miatt nem sikerült a tüzet az erdőn kívül eloltani, egy esetben pedig szándékosan okozott ismeretlen tettes erdőtüzet. Az idősebb állományokban keletkezett 38 ha-os avartüzon kívül mintegy 68 ha folyamatos és befejezett erdősítés vált a tűz martalékává.

A legnagyobb kárt a kondói szőlőből március 7-én 16 óra körül induló tűz (2. ábra) következményeként szenvedték el.

2. ábra: A Sajókápolna-Háborúvölgyben 2002. március 7-8-án leégett terület vázrajza

A tűz a 80-100 km-es szél miatt egy tűzpásztával már nem védett lábas erdőn keresztül átterjedt a Sajókápolna-Háborúvölgyben található – 1997-ben hasonló időjárási körülmények között egyszer már leégett – mintegy 70 ha-os felújítás alatt álló, 2001-ben az elmúlt öt év munkájának köszönhetően nagy részben befejezett-

ként átadott (3-4. ábra) erdőterületre.

A belső 2-3 m-es tűzpászták az erős, olykor örvénylő szél miatt nem töltötték be szerepüket. A tüzet 5 fő erdészeti dolgozó, 3 fő helyi lakos és mindössze 5 fő tűzoltó próbálta megfékezni. Március 8-án hajnali fél négyre ez sikerült is. A 29,5 ha avartűz és a 65,9 ha fiatal

tölgyesekben, cseresekben keletkezett, helyreállítást igénylő koronatűz 20 360 000 Ft-os kárt okozott.

A tűzoltóság a tűz keletkezéséért felelős személyek felkutatása érdekében – bár a keletkezés körülményei elég egyértelműek voltak – nem intézkedett. Az ismeretlen tettes ellen tett feljelentésünk miatt a rendőrség egy hónappal a tűz után megtartotta a helyszínelést, kárfelmérést. Mindezek alapján mindenki elképzelheti, hogy milyen eredménnyel fog zárulni a nyomozás.

Az utóbbi évek során bekövetkezett tűzkárok miatt gazdálkodásunk gyökeresen megváltozott. 1990 óta mintegy 163 ha-on keletkezett helyreállítást igénylő tűzkár (5-6. ábra), a fokozottan tűzveszélyes területeken lévő erdősítések nagy része már többször is leégett.

1998-tól felhagytunk a tűzveszélyes peremterületeken addig szokásos tarvágás utáni mesterséges erdősítésekkel, amikor is a zömmel sarj eredetű cseresek után kocsánytalan tölgy makkvetéssel végeztük a szerkezetátalakítást. Elsődleges célunk az újabb erdőtűzek elkerülése mellett a korábban keletkezett károk helyreállítása, az erdősítések minél előbb

3. ábra: A Sajókápolna 1 D (háttérben) és 7 D (előtérben) erdőrészek 4 évvel az 1997-es erdőtűz után

5. ábra: Leégett erdei fenyves 1997-ben (Sajókápolna 7 C)

4. ábra: KTT-KST állomány 4 évvel az 1997-es erdőtűz után (Sajókápolna 7 D)

6. ábra: Leégett kocsánytalan tölgyes 1997-ben (Sajókápolna 6 A)

befejezettként való átadása. A még meglévő idős cseresek lehetőleg természetes úton történő felújításával csak ezután kívánunk foglalkozni. Az 1998. és 1999. évi jó kocsánytalan tölgy és a 2001. évi kiváló bükk makktermés lehetővé teszi a belső területek (az erdészet területének 52%-a a Bükki Nemzeti Park fennhatósága alá tartozik, ahol a mintegy 800 ha sarj eredetű 80 éves mályinkai bükkösök felújítását a makktermés hiánya miatt eddig nem tudtuk elkezdeni) természetes úton történő felújítását.

A sorozatos erdőtüzek miatt felül kell vizsgálnunk az erdőterületek tűzpáztákkal való védelmét, mivel több helyen lesz szükség azok kiszélesítésére, ill. új tűzpázták létesítésére. A terepi és a tulajdonviszonyok miatt sor fog kerülni erdőterületek ilyen célra történő igénybevételére is. Újra napirendre került a tűzkár elleni biztosítás – mivel lehetőség van a biztosítás díjának pályázat útján történő 50%-os támogatására – kérdése. Az már más kérdés, hogy ilyen területi adottságok mellett milyen feltételekkel kötnék a biztosítók szerződést.

A fenti sorokkal egy olyan problémára szerettem volna felhívni a figyelmet, mely

főleg az erdőgazdálkodás jelen helyzetében úgy gondolom nem elhanyagolható. A tő mellett dolgozó szakemberek kiábrándultak, nem látják az erdőtüzek elkerülése érdekében és a károk felszámolása során végzett munkájuk értelmét

2001-ben beindult az erdőtelepítési program magántulajdonosok által, jelentős állami támogatással végzett gyakorlati megvalósítása az állami erdőket határoló gyenge termőképességű mezőgazdasági- és parlagterületeken. Mivel a sokéves tapasztalatok alapján ezek a fokozottan tűzveszélyes területek közé tartoznak, a fenti probléma a jövőben a magánerdőket is érinteni fogja.

Az általában későn, egy-egy jelentős tüzeset után elrendelt országos tűzgyűjtési tilalom betartatásának erélytelensége miatt nem sokat ér. A törvényi előírások érvényesítéséhez az érintett minisztériumok – BM, FVM, KTM (a tüzek a védett növény- és állatvilágban is okoznak kárt) –, az érdekképviselők – OEE, FAGOSZ – és a tulajdonos összefogására, közös fellépésére lenne szükség.

Az Európai Unió csatlakozás ideje is közeleg. Amennyiben nem történik rövid időn belül változás a gondatlanság-

ból, vagy szándékosan erdőtüzet okozók felelősségre vonásának gyakorlatában, akkor az EU-ba a magyar erdőgazdálkodás eredményeit háttérbe szorító leégett erdőkkel – hogy a rengeteg kommunális hulladékkal elcsúfított, a megélhetési bűnözés fogalmának megalkotásával gyakorlatilag legalizált falopás következtében letarolt erdeinket már ne is említsem – fogunk „berobogni”.

Kép és szöveg: **Bányai Péter**

Dél-dunántúli mezőgazdasági tevékenységgel foglalkozó gazdasági társaság erdészeti ágazata 500 ha bővítendő erdőterület teljes gazdálkodási vertikumának irányítására keres fiatal (30–35 éves) erdőmérnököt.

A munka önálló elvégzéséhez ajánlunk versenyképes jövedelmet, szolgálati lakást, terepjáró gépkocsit.

Pályázni lehet írásos önéletrajzzal, végzettséget igazoló fénymásolattal, fényképpel a következő címre: Kódai István 7400 Kaposvár, Irinyi J. u. 8. sz.

Kérjük az elérhetőség miatt a pályázatban a telefonszám és cím megadását!

ISO 14000 Park Hajdúszoboszlón

A budapesti székhelyű TÜV Rheinland Euroqua Kft. által tanúsított környezetközpontú irányítási rendszerrel rendelkező erdészeti vállalatok képviselői április 18-án Hajdúszoboszlón parkot ültettek, amelyet a bevezetett rendszerről ISO 14000 Parknak neveztek el. A helyi Szent István parkban elültetett facsometék (6 korai juhar, 4 ezüst juhar, 4 ezüst hárs, 5 platán, 4 vadgesztenye és 4 oszlopos juhar) a környezetkímélő gazdálkodás eszméjét hivatottak majd jelképezni, s azt, hogy az őket elültető cégek a környezetvédelemre a szabvány betartásával kötelezettséget vállaltak. E vállalatok, a Bakonyi Erdészeti és Faipari Rt., az Egererdő Rt., az Észak-Magyarországi Erdőgazdaság Rt., a Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Rt., a „Gyulaj” Erdészeti és Vadászati Rt., az Ipoly Erdő Rt., a Mecsekerdő Rt., a Nagykunsági Erdészeti és Faipari Rt., a Nyírségi Erdészeti Rt., a Pilisi Parkerdő Rt., a Somogyi Erdészeti és Faipari Rt., a Szombathelyi Erdészeti Rt., a Tanulmányi Erdőgazdaság Rt., a VADEX Mezőföldi Erdő- és Vadgazdálkodási Rt., a Vértesi Erdészeti és Faipari Rt. és a Zalai Erdészeti és Faipari Rt.

A faültetést követően nyílt szakmai konferenciát tartottak, amelyen auditori tapasztalatcsere is szerepelt. Itt több mint 100 meghívott auditor és felkészítő vitatta meg az ISO 9001:2000 szabvánnyal kapcsolatos szakmai kérdéseket, alkalmazási tapasztalatokat.

Komornik Ferenc